

Jana MATĚJŮ, *Život na útěku. Cikáni, žebráci, tuláci a zběhlí poddaní na jihu Čech v 17. a 18. století*, Diplomová práce, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity, České Budějovice 2008, 108 s.

Posudek oponenta diplomové práce

Jana Matějů se ve své diplomové práci *Život na útěku. Cikáni, žebráci, tuláci a zběhlí poddaní na jihu Čech v 17. a 18. století* zabývala lidmi, kteří se pohybovali na samém okraji raně novověké společnosti. Ve své práci přitom využila především prameny, které se dochovaly ve Státním oblastním archivu Třeboň.

V úvodu zhodnotila dosavadní literaturu, která se k této problematice vztahuje, a zároveň blíže přiblížila i různé typy pramenů, se kterými pracovala. Přitom správně zdůraznila nutnost využití nejen trestně právních, ale zároveň i normativních pramenů, protože právě jejich prolnutí může značně přispět k poznání skutečnosti, do jaké míry odpovídala v této době norma reálnému životu. Následně se pak pokusila přiblížit každodenní život několika skupin lidí (Cikáni, zběhlí poddaní, tuláci), kteří strávili alespoň část svého života na cestách. Za využití některých metod historické antropologie se snažila přiblížit nejen jejich sebereflexi, ale také to, jakým způsobem jejich život reflektovala usedlá společnost. Jana Matějů přitom pracovala s paleograficky náročnými prameny, z nichž je třeba zdůraznit písemné popisy hledaných osob, které dosud nebyly v české historiografii téměř využívány. V souvislosti s jejich obsahem pak vyvstává mimo jiné otázka, do jaké míry byly šaty součástí identity raně novověkého člověka.

Čtivě napsanou diplomovou práci ale bohužel znehodnocuje značné množství pravopisných chyb (shoda podmětu s přísudkem, interpunkce, chybně užitá vztažná zájmena). Polemizovat by bylo možné i s některými závěry autorky. Normativní prameny tak spíše než aby vystihovaly, jak byli tito potulní lidé vnímáni a co u nich společnost považovala za největší problém (s. 17), ukazují obraz těchto lidí v očích držitelů moci. Trest smrti nemohla vynést jen městská rada, ale musel být potvrzen apelačním soudem (s. 35). Mužská nadřazenost nad ženami (s. 54) se netýkala jen okrajových skupin obyvatelstva, zde naopak někdy docházelo k porušování očekávaných genderových rolí. Autorka zároveň někdy pracuje s pojmy, které nesly v raném novověku odlišné významové konotace než v dnešní době, přičemž v textu není zcela jasné, jak je vymezuje ona (Cikáni, přátelství). Zajímavé jsou poznatky o vytváření záchranných sítí pro zběhlé poddané, jejichž existence byla především finančně motivována (s. 63). V některých místech práce je pak možné vysledovat určitý sklon autorky k fabulaci, která nemá oporu v pramenech.

Nedostatkem diplomové práce Jany Matějů jsou nejasné citační zásady. Škoda také je, že autorka často neuvedla v případě citací z pramenů jména vyslychaných osob. V přepisu pramenů občas došlo i k jejich určitému zkomolení (Jan Leigner, nikoli Leiner – s. 50, ves Komárov, nikoli Romanov – s. 78).

Přes uvedené nedostatky však práci Jany Matějů doporučuji k obhajobě a hodnotím ji známkou **velmi dobře**.

A handwritten signature in blue ink, reading "Jaroslav Dibelka". The signature is written in a cursive, flowing style.

Mgr. Jaroslav Dibelka

České Budějovice 24. 5. 2008